

'Alverdens krige har gjort mig kold'

Som soldat var Anker Sewohl tæt på at blive myrdet under en udstationering. Men først da en kammerat tog sit liv, indså Anker, at han selv var såret

Af Marie Varming
Foto Simon Skipper

Allerede da de kører ind i landsbyen, fornemmer de, at der er noget galt. Det er stemningen.

De drejer om hjørnet. Der står de – mænd med langt skæg og store våben. De er i gang med at 'rydde op i landsbyen', som de kalder det. Andre har sidenhen kaldt det 'etnisk udrensning'.

De to danske soldater bliver flået ud af bilen og smidt på jorden. De ser, hvordan landsbyens beboere bliver slået ihjel én efter én. Om lidt er det deres tur.

Anker Sewohl ligger på maven, mens livet sprinter forbi hans indre blik. En mand med gevær nærmer sig. Anker mærker geværet mod nakken. Hører lyden, da det bliver trykket af.

Et splitsekund senere lander patronen hel og fin ved siden af hans ansigt. »Der må være en fejl på geværet,« når han at tænke, før han hører en lyd, han aldrig skal glemme. Lyden afladegreb.

Anker Sewohl trækker vejret dybt og lukker øjnene.

»Det viste sig senere, at et hold polske FN-soldater havde holdt øje med det hele. De reddede os,« husker Anker Sewohl om episoden, der ændrede hans liv.

Lige siden han første gang blev udsendt som soldat til Cypem i 1980, har det været en væsentlig del af Anker Sewohls liv at blive sendt ud til al verdens brændpunkter.

Han var 18 år, da han blev soldat, og med egne ord fik tilbuddet om at 'opleve verden på statens regning'. Han har aldrig været andet end soldat. Overalt har han rejst og set, hvordan krig smadrer mennesker. Sidste gang han var afsted var i 2009. Da var han i Camp Bastion i Afghanistan.

»Det var mit job at kropsvisitere dem, der kom til felt-hospitalet. Også dem med hjertestop. Vi kunne jo ikke have, at nogle sprang hospitalet i luften, så vi var nødt til at tjekke, at de ikke havde noget på sig. Det virker absurd at visitere en mand, der er sprængt i stumper og stykker, men det var mit job. Jeg kiggede dem aldrig i øjnene, for når man ser folk i øjnene, lærer man dem at kende. Det ønskede jeg ikke. Det var lettere på den måde.«

Ude godt, hjemme svært

Uniformen er grøn, skægget gråt og øjnene blå. Den 57-årige Anker Sewohl er soldat. Han fortæller sin historie i et tomt klasselokale på Vordingborg Kaserne, hvor

han arbejder et par år endnu, indtil forsvaret sender ham på pension. Han kunne ikke have ønsket sig et bedre job, heller ikke selvom karrieren har givet ham mén for livet.

De gentagne udsendelser sled, men som Anker udtrykker det: »Man siger, at rigtige soldater ikke går til psykolog.«

»De første mange gange jeg var udsendt, sluttede vi som regel af med at sidde 200 mand i en gymnastiksal. Så blev vi spurgt, om der var nogen, der havde brug for at tale med en psykolog. Der var sjovt nok aldrig nogen, der rakte hånden op,« siger han med et undertrykt grin.

Anker rakte heller ikke hånden op. Kun når der blev spurgt, hvem der gerne ville sendes ud igen. Da rakte han hånden op – igen og igen, og han glædede sig hver gang, flyet lettede mod varme og blodige himmelstrøg.

I starten var det kammeratskabet og eventyret, der trak. Senere har han fået sværere ved at definere, hvad det var, der fik ham til at tage afsted.

»De sidste ture var nok for at holde det hele lidt nede. Når du er af sted, har du en opgave, som skal løses. Man er i krig, man kører på, og man har ikke tid til at tænke på alt det andet.«

Det andet?

»Ja, altså man arbejder i stedet for at tænke så meget. Man kan ikke forklare det job. Det bliver bare så integreret en del af dig, at du til sidst ikke kan finde ud af at være hjemme. Når du er ude, lever du et liv i faste rammer og strukturer og livet derhjemme, træder i baggrunden.«

Men hver gang han kom hjem, var han ændret – lidt.

Anker Sewohls kone mærkede forandringen. I de perioder, hvor han var hjemme, ringede hun altid, når hun var på vej hjem. Men hun sagde aldrig, at det var for at høre, om han var i live endnu eller havde valgt dét, som man på soldatersprog kalder 'den nemme løsning'.

»Var det ikke for familien, havde jeg jo nok gjort det, indrømmer Anker,« som udover sin kone har en søster og en bror.

»Før i tiden var jeg udadventt og social. Det er jeg ikke mere. Jeg ønsker simpelthen ikke at være sammen med for mange andre mennesker. Og slet ikke at møde nye mennesker,« siger han med en blanding af foragt og en erkendelse af, at det nok er ham, der er speciel.

»Nogle gange skal jeg faktisk tage mig sammen for at være i selskab med min egen familie. Jeg er også blevet meget forsigtig. Jeg skal f.eks. sidde over for døren, og jeg skal kende en bygning godt, inden jeg går ind i den. Jeg færdes aldrig i store menneskemængder. Jeg tænker ikke, hvis vi bliver udsat for et terrorangreb. For mig er det et

Anker Sewohl

- 57 år.
- Ansat i Forsvaret.
- Har været udsendt gentagne gange. Første gang på Cypem i 1980. Sidst i Afghanistan i 2009.
- Arbejder bl.a. i De Blå Baretter – en veteranstøtteordning, der hjælper hjemvendte soldater.
- Er gift.
- Bor i Næstved.

Er dit liv også vendt **180** grader?

Har du også oplevet, at dit liv har taget en uventet drejning? Og har du lyst til at fortælle om det i BT, så skriv til btweekend@bt.dk

I **180 grader** møder vi mennesker, hvis liv har taget en drejning. Denne uge soldaten Anker Sewohl, der fik post traumatisk stress af krig.

Jeg sætter ikke pris på livet. Andre skal tage at gøre det. Og jeg vil gerne hjælpe de, der har været udsendt, til at få et godt liv. Men jeg må indrømme, at jeg er ret ligeglad med mit eget

Anker Sewohl under nogle af sine utallige udstationeringer for det danske forsvar. Billederne er bl.a. fra Cypern i 1980 og Kosovo i 2005. Privatfoto.

spørgsmål om, hvornår det sker. Ser jeg et fremmed menneske komme imod mig på gaden, bliver jeg utryg. Især hvis de er nybarberede og i sådan en hvid kittel. Det minder mig om mennesker, jeg har set på missioner. De kan være selvmordsbombere, som har gjort sig i stand til at møde Allah.

To verdener

I dag ved Anker Sewohl godt, at der er noget galt med ham. »Man opdager jo ikke altid selv, at man ændrer sig. Men jeg ved, at det var i den landsby i 1996, at der skete noget med mig.«

»Min kammerat og jeg talte tit om episoden, men ingen andre vidste det. Jeg talte aldrig med min kone om det. Soldater fortæller kun de gode historier. Så hun anede ikke, hvad jeg havde oplevet. Mit liv var to verdener,« siger han.

Soldaterkammeraten og Anker gled mere og mere fra hinanden. En dag i 2002 fik han at vide, at hans ven havde taget livet af sig. »Den dag flød bægre over. Jeg tog skylden på mig. Nogen tid efter var der en anden kammerat, der tog mig med til psykolog. På den måde blev det legalt, men jeg havde aldrig selv valgt det.«

Psykologen fortalte Anker, at han lider af posttraumatisk stressyndrom og dødsangst, selvom Anker opfatter det stik modsat. Han er ikke bange for at dø. Tværtimod.

»Jeg tænker somme tider på at tage mit eget liv, men ville det hjælpe? Så gør jeg jo bare livet mere svært for min familie. Det er ikke en løsning. Der er sgu ingen, der vender hjem fra krig som de samme. Men de fleste kommer styrket hjem. Det synes jeg også, jeg er. Jeg skal helst have styr på alt, og alt skal køre efter bogen. Mon det en styrke eller en svaghed,« funderer han.

»Ja, jeg ved jo godt, at folk ikke er enige med mig,« smiler han så.

Han har kæmpet mange år for at få erstatning for den arbejdsskade, som episoden i 1996 påførte ham. I dag kan han godt se, at forsvaret nok ikke burde have sendt ham af sted igen og igen, men han pressede selv på. »Jeg tror, at vi gør en forskel derude, men det er sgu op ad bakke. Verden er altså ikke blevet et bedre sted, siden jeg var udsendt første gang. Jeg vil altid undret mig over, hvordan vi mennesker behandler hinanden. Hvis Gud eksisterede, ville jeg ikke have oplevet de ting, jeg har. Jeg bliver faktisk ked af det, når jeg går ind i en kirke, for jeg tænker på dem, som ikke kom hjem, men jeg siger tak til, hvad det så end var, der holdt hånden over mig den dag.«

Om to et halvt år siger forsvaret »tak for indsatsen« og sender Anker Sewohl på pension. Hans kone er bekymret, for så får han tid til at tænke.

Han ved, at han har en arbejdsskade, men har det svært med ordet 'ødelagt'. Han indrømmer, at han nok er ødelagt af sit job, men var han ikke også blevet det, hvis han havde været stilladsarbejder, og var faldet ned?

Han bebrejder ikke forsvaret noget som helst. Heller ikke, at han ikke kan mærke glæden ved den forestående pension.

»Jeg sætter ikke pris på livet. Men jeg synes, andre skal tage at gøre det. Jeg vil gerne hjælpe andre der har været udsendt, til at få et godt liv. Men jeg må indrømme, at jeg er ret ligeglad med mit eget. Det er vist et faresignal,« siger han.

Hver nat drømmer han om den dag i landsbyen.

»Jeg drømmer, at jeg er i et fly, og ser mig selv ligge i kisten på vej hjem til Danmark. Det er den samme drøm hver nat,« siger han og kigger ud af vinduet, hvor Vordingborg Kaserne er klar til at sende flere soldater af sted på mission.

»Spurgte de mig i morgen, tog jeg af sted igen,« siger han så.